

JOHANNES

3:1-12

Nicodemus bezoekt Jezus in de nacht en hoort over de wedergeboorte.

GELEZEN UIT

Herziene Statenvertaling

BELUISTER OF BEKIJK

versvoorvers.org/johannes/3-1-12

BELUISTER OF BEKIJK

Inhoud

1	Introductie en de aanloop vanuit Johannes 2	2 min	4
2	Tekens en de 'Ik ben'-uitspraken van Jezus	3 min	5
3	Johannes' selectieve keuze van tekens	2 min	6
4	Tekens en geloven in Zijn naam	5 min	8
5	Nicodemus erkent Jezus als leraar van God	2 min	10
6	Vergeving van zonden als bewijzend teken	1 min	11
7	Jezus vertrouwde Zich niet toe aan de menigte	1 min	12
8	Jezus werkte door de kracht van de Heilige Geest	3 min	13
9	De gave van het woord van kennis	2 min	15
10	Nicodemus en het Sanhedrin	2 min	16
11	Geschiedenis van het Sanhedrin onder Rome	3 min	17
12	Farizeeën versus Sadduceeën	4 min	18
13	Nicodemus komt 's nachts naar Jezus	4 min	20
14	Nicodemus als woordvoerder van een groep	3 min	22

15	Het Koninkrijk van God: politiek of geestelijk	4 min	23
16	Nicodemus' verbazing over opnieuw geboren worden	4 min	25
17	Geboren uit water en Geest: de doopuitleg	5 min	27
18	Geboren uit water en Geest: Ezechiël 36	3 min	29
19	Verband met wedergeboorte in Titus 3:5	2 min	31
20	Geboren uit water en Geest: vlees tegenover Geest	4 min	32
21	De wind als beeld van de Heilige Geest	2 min	34
22	De Geest werkt onzichtbaar maar merkbaar	4 min	35
23	Nicodemus' vraag en Johannes de Doper	2 min	37
24	Aardse en hemelse dingen	2 min	38
25	Johannes 3:13 en het tekstkritische vraagstuk	5 min	39
	Om verder te lezen		41

1

Introductie en de aanloop vanuit Johannes 2

Dus we gaan naar Johannes hoofdstuk 3, maar we moeten er een aanloop naartoe nemen vanaf het punt waar Johannes eigenlijk bedoelde dat we zouden beginnen, aan het einde van hoofdstuk 2, want de hoofdstukindeling is op dit punt ongelukkig gekozen. Van tijd tot tijd maakten degenen die de hoofdstukindeling hebben toegevoegd een fout, en dit is een van die gevallen, geloof ik, want hoofdstuk 2 bevatte twee gedeeltes, twee pericopen, zoals ik eerder al noemde. Het ene was het voorval van water dat wijn werd op het bruiloftsfeest van Kana. Het andere was de eerste reiniging van de tempel, die Jezus deed in Jeruzalem in het begin van Zijn bediening. Dat verhaal eindigde in vers 22 van hoofdstuk 2. Bij hoofdstuk 2, vers 23, begint eigenlijk de nieuwe informatie die het verhaal van Nicodemus in hoofdstuk 3 omvat. Dus we zullen het hoofdstuk behandelen alsof het begint bij hoofdstuk 2, vers 23. Er staat:

En toen Hij in Jeruzalem was op het Pascha, tijdens het feest, geloofden velen in Zijn Naam, toen zij Zijn tekenen zagen die Hij deed. Maar Jezus Zelf vertrouwde Zichzelf aan hen niet toe, omdat Hij hen allen kende, en omdat Hij het niet nodig had dat iemand van de mens getuigde, want Hij wist Zelf wat in de mens was.

JOHANNES 2:23-25

We horen dus dat Hij daar was tijdens het Pascha, wat ook het moment was waarop Hij de tempel had gereinigd. Dit is dus hetzelfde voorval, hoewel dat een weeklang feest was, en er een goede kans is dat Hij de tempel al helemaal aan het begin ervan reinigde. Dus de rest van de week, terwijl Hij daar in Jeruzalem was tijdens het Paschafeest, deed Hij een aantal tekenen die niet zijn opgetekend. Johannes vermeldt alleen dat ze de tekenen zagen die Hij deed. En het woord teken in het Evangelie van Johannes, het Griekse woord is semeion. Natuurlijk is het eigenlijk in Griekse letters geschreven, maar dat is de transliteratie.

2

Tekens en de 'Ik ben'-uitspraken van Jezus

Semeion, oftewel teken, verwijst naar een wonder dat een boodschap draagt. En we hebben eerder al genoemd dat het Evangelie van Johannes eigenlijk niet erg veel wonderen in enig detail vastlegt. Hij zinspeelt op andere wonderen die Jezus deed, maar hij tekent er eigenlijk maar zeven van op, wat veel, veel minder is dan wat de andere Evangeliën doen. Het Evangelie van Johannes richt zich veel minder op de hoeveelheid wonderen en veel meer op de kwaliteit van de wonderen, omdat Johannes maar een paar van Jezus' wonderen heeft uitgekozen die specifiek een boodschap overbrengen. En zoals we hebben aangegeven in onze inleiding op Johannes, zijn er zeven wonderen die Johannes tekenen noemt. En er zijn ook zeven uitspraken van Jezus die beginnen met de woorden: Ik ben. En het is mijn stelling dat elk van de wonderen overeenkomt met een van de uitspraken, hoewel ze niet altijd dicht bij elkaar te vinden zijn. Soms wel.

Wanneer Hij zegt:

Jezus dan sprak opnieuw tot hen en zei: Ik ben het Licht der wereld; wie Mij volgt, zal beslist niet in de duisternis wandelen, maar zal het licht van het leven hebben.

JOHANNES 8:12

geneest Hij bijna onmiddellijk daarna een blinde man en geeft Hij die man, die zijn hele leven in duisternis had geleefd, het licht.

Wanneer Hij zegt:

En Jezus zei tegen hen: Ik ben het Brood des levens; wie tot Mij komt, zal beslist geen honger hebben, en wie in Mij gelooft, zal nooit meer dorst hebben.

JOHANNES 6:35

is dat nadat Hij net de menigten heeft gevoed met brood en vissen.

Wanneer Hij zegt:

Jezus zei tegen haar: Ik ben de Opstanding en het Leven; wie in Mij gelooft, zal leven, ook al was hij gestorven,

JOHANNES 11:25

is dat vlak voordat Hij Lazarus uit de dood opwekt. En dus zijn deze uitspraken over 'Ik ben dit' en 'Ik ben dat' uitspraken over wie Jezus werkelijk is, wat Zijn identiteit en Zijn zending is.

De andere Evangelieën tekenen deze Ik-ben-uitspraken trouwens niet op, alleen Johannes doet dat. Johannes lijkt deze uitspraken te willen illustreren met iets wat Jezus wonderbaarlijk deed. Het eerste van Zijn wonderen in Johannes hoofdstuk 2, toen Hij water in wijn veranderde, komt overeen met de laatste van de Ik-ben-uitspraken in Johannes, namelijk in Johannes 15, waar Hij zegt:

Ik ben de ware Wijnstok en Mijn Vader is de Wijngaardenier.

JOHANNES 15:1

En een wijnstok is een plant die water opneemt en dat uiteindelijk omzet in wijn. Dus Jezus toont Zichzelf als de ware wijnstok wanneer Hij water in wijn verandert.

3

Johannes' selectieve keuze van tekens

Als je kijkt naar bijna het einde van het boek Johannes — hoofdstuk 20, niet helemaal het einde, want er zijn 21 hoofdstukken, maar bijna het einde — aan het einde van dat hoofdstuk, hoofdstuk 20, de verzen 30 en 31, zegt Johannes, en dat is hetzelfde woord:

Jezus nu heeft in aanwezigheid van Zijn discipelen nog wel veel andere tekens gedaan, die niet beschreven zijn in dit boek,

JOHANNES 20:30

Hij zegt: ik ben doelbewust selectief geweest. Ik heb gekozen uit de vele tekenen die Jezus deed, om er slechts een paar op te tekenen. Hij deed nog veel meer die ik niet gekozen heb om op te tekenen. In vers 31 zegt hij:

maar deze zijn beschreven, opdat u gelooft dat Jezus de Christus is, de Zoon van God, en opdat u, door te geloven, het leven zult hebben in Zijn Naam.

JOHANNES 20:31

— daarmee bedoelt hij de tekenen die wél zijn opgenomen —

Hij zegt dus specifiek dat Jezus heel veel wonderen deed. En inderdaad, aan het einde van hoofdstuk 21, het laatste vers van het hele boek, vers 25, zegt Johannes:

En er zijn nog veel andere dingen die Jezus gedaan heeft. Als die ieder afzonderlijk beschreven zouden worden, dan zou, denk ik, de wereld zelf de geschreven boeken niet kunnen bevatten. Amen.

JOHANNES 21:25

Johannes zegt dat het een veel te ambitieuze onderneming zou zijn om te proberen alles vast te leggen wat Jezus deed, en dat er nog veel meer belangrijke dingen zijn, indrukwekkende dingen, zelfs tekenen, die Hij deed naast degene die hier zijn opgetekend. Maar Johannes heeft, zoals elke geschiedschrijver, maar ook als evangelist die het evangelie wilde prediken, zijn selectie van materiaal gemaakt op basis van wat volgens hem de lezer zou overtuigen van de juistheid van de aanspraken die Jezus over Zichzelf maakte. Ik ben dit en Ik ben dat. En Hij bewees dat door het teken dat daarmee overeenkomt. En dus zegt Johannes: ik heb deze tekenen opgetekend en niet al die andere, omdat deze bedoeld zijn om je te laten zien wie Hij is en je te overtuigen, zodat je zult geloven en zodat je door te geloven leven zult hebben.

4

Tekens en geloven in Zijn naam

In Johannes 2:23 lezen we dus opnieuw over aanvullende tekenen die niet worden opgesomd. We weten niet wat ze waren. We weten wel uit de andere evangeliën dat Jezus nog veel andere soorten wonderen deed. We zouden ze kunnen opsommen, maar die vonden bij deze gelegenheid niet plaats, omdat Johannes op dit punt nog materiaal beschrijft dat in de andere evangeliën ontbreekt. Dit specifieke bezoek aan Jeruzalem komt niet voor in de andere evangeliën. En eigenlijk begint het materiaal van de andere evangeliën met Jezus' Galilese bediening. Johannes is nog niet zo ver. Dat begint in hoofdstuk 4. Dan begint de Galilese bediening. Dus al het materiaal in de eerste drie hoofdstukken gaat vooraf aan al het materiaal van Jezus' bediening dat in de andere drie evangeliën, de synoptische evangeliën, is opgetekend.

Wat deze tekenen ook waren, we weten het niet, maar ze waren indrukwekkend, want veel mensen geloofden in Zijn naam. Wat betekent het nu om te geloven in Zijn naam? Mijn naam is Steve. Geloof je dan in mijn naam? Nou, dat is niet echt wat het betekent. Het woord naam betekent voor de Joodse manier van denken veel meer dan alleen je roepnaam, de benaming waarmee mensen je aanspreken. Zoals je misschien weet uit verhalen in het Oude Testament, gaven mensen hun kinderen namen met betekenisvolle inhoud. Meestal had de naam van het kind betekenis in het kader van de omstandigheden van zijn geboorte. Zo werd Jakob hielengrijper genoemd omdat hij zijn broer bij de hiel greep. Ezau werd harig genoemd omdat hij harig geboren werd. Abram werd oorspronkelijk zo genoemd door zijn vader, wat gewoon verheven vader betekent, maar God veranderde zijn naam in vader van een menigte, Abraham, omdat de betekenissen van de namen belangrijk waren.

Dit weerspiegelde een besef bij de Joden dat iemands naam meer is dan alleen de klanken waarmee mensen hem aanspreken om zijn aandacht te trekken in een menigte. Iemands naam vertelt iets over wie hij is. Nu niet meer. Wij zien namen niet meer op die manier. Mensen worden gewoon vernoemd naar, je weet wel, een familienaam of zoiets, een naam die mensen mooi vinden. Maar in bijbelse tijden betekende een naam meer zoiets als wie je werkelijk bent, niet alleen hoe mensen je noemen. Meer zoals wij het woord naam gebruiken in de uitdrukking: mijn goede naam. Zoals: die geruchten hebben mijn goede naam geruïneerd. Wat betekent mijn

goede naam? Mijn reputatie. Waarop is mijn reputatie gebaseerd? Op mijn karakter. Wie ik ben, wat ik bewezen heb te zijn. Dat is mijn naam. En dat komt dicht in de buurt van hoe de bijbelschrijvers over een naam dachten. Het ging meer om iemands karakter, zijn reputatie, waar hij voor staat, wie hij werkelijk is, niet alleen hoe hij genoemd wordt.

En dus, wanneer er staat dat ze geloofden in Zijn naam — dit is een veelvoorkomende uitdrukking in de Bijbel, geloven in de naam van de Heere — betekent dat niet dat je gelooft in de klanken Jezus. Of wanneer de Bijbel zelfs zegt: roep de naam van de Heere aan, betekent dat niet altijd alleen de klanken Jezus, maar roep aan wie Hij werkelijk is. Want er zijn trouwens veel mensen in de wereld die Jezus heten. In bijbelse tijden was het een vrij gewone naam. Het was gewoon de Griekse vorm van Jozua, een populaire naam in die tijd. Zelfs vandaag in Mexico zijn er mensen die Jezus heten, en niet veel andere culturen naast de Spaanstalige gebruiken die naam, maar het is een gewone naam. Om Jezus te roepen betekent eigenlijk niets, tenzij je denkt aan de juiste Jezus, de werkelijke persoon die Hij echt is, niet alleen hoe Zijn naam klinkt.

Veel christenen gebruiken de naam Jezus bijna als een bijgelovige mantra of formule in hun gebeden of zoiets, zonder echt te weten met wie ze spreken. En het is belangrijker dat ze weten wie Hij is, hoe Hij is, enzovoort, dan dat ze noodzakelijkerwijs weten hoe Zijn naam uit te spreken. Er zijn tegenwoordig veel mensen die zeggen: oh, we moeten Hem bij Zijn authentieke Hebreeuwse naam gaan noemen, Yeshua, want zo noemden Zijn discipelen Hem echt. We moeten Hem bij die naam noemen. Nou, ik zie geen bijzondere reden waarom dat nodig zou zijn, maar zij leggen te veel nadruk op de klanken van de naam in plaats van naar wie de naam verwijst.

En zo staat er dat ze in Zijn naam geloofden vanwege de tekenen die ze zagen. Het zegt in wezen dat ze wisten dat Hij iemand was. En ik weet niet precies welk aspect van Zijn identiteit ze begrepen. Misschien geloofden ze dat Hij de Christus was, wat correct zou zijn. Misschien geloofden ze dat Hij de Zoon van God was, wat ook correct zou zijn, al weet ik niet zeker hoe ze die term zouden hebben opgevat, want de term Zoon van God wordt in de Bijbel op verschillende manieren gebruikt. Zelfs wij worden kinderen van God genoemd, zonen van God. Dus als ze geloofden dat Hij de Zoon van God was, weet ik niet precies wat de exacte theologische inhoud van die uitdrukking voor hen zou hebben betekend. Het is onwaarschijnlijk dat ze een trinitarische opvatting hadden

van God de Zoon. De Joden hadden die ideeën niet. Dat kwam met de openbaring van het Nieuwe Testament. Maar het punt is dat er mensen waren die ervan overtuigd raakten dat Hij de man van het moment was. Hij was degene op wie ze moesten letten. Hij was de man die door God gezonden was, vanwege de tekenen. En dat is precies wat Nicodemus tegen Hem zei, zoals we zien als we even kijken naar hoofdstuk 3, vers 2. Nicodemus zei tegen Hem:

5

Nicodemus erkent Jezus als leraar van God

Deze kwam 's nachts naar Jezus en zei tegen Hem: Rabbi, wij weten dat U van God gekomen bent als leraar, want niemand kan deze tekenen doen die U doet, als God niet met hem is.

JOHANNES 3:2

Deze tekenen overtuigden mensen ervan dat Hij een leraar was die door God gezonden was. Dat is op zijn minst het aspect van Zijn identiteit dat ze begrepen.

We moeten bedenken dat zelfs de discipelen, die drie jaar met Hem hebben opgetrokken, niet volledig begrepen wie Hij was. Toen Hij de storm stilde, nadat ze al lange tijd bij Hem waren geweest, hoorden ze Hem de wind en de golven bevelen te stoppen, en dat deden ze. Er staat dat de discipelen bang werden, en ze zeiden tegen elkaar:

En zij vreesden met grote vrees en zeiden tegen elkaar: Wie is Deze toch, dat zelfs de wind en de zee Hem gehoorzaam zijn?

MARKUS 4:41

Wat voor man is dit? Ze wisten het niet. Als ze nu volledig hadden begrepen, zoals wij, dat Jezus God is, zouden we verbaasd zijn als de wind en de golven Hem niet gehoorzaamden. Zij waren verbaasd dat ze dat wel deden, omdat ze het niet helemaal wisten. Ze wisten dat Hij een leraar van God was, en de discipelen waren er in het

bijzonder van overtuigd dat Hij de Messias was. Maar die begrippen betekenden voor de gemiddelde Jood niet God in het vlees. Dat was iets waar ze later verbaasd achter kwamen.

Als de discipelen zelf op dit moment, of zelfs op een veel later moment, Zijn Godheid nog niet volledig begrepen, dan is het niet waarschijnlijk dat deze mensen, die alleen maar wonderen zagen, geloofden dat Hij God was. Maar ze geloofden wel in Zijn bijzonderheid, in het feit dat Hij van God kwam — dat Hij kwam met het gezag van God, omdat de tekenen die Hij deed dat aantoonde.

6

Vergeving van zonden als bewijzend teken

En we weten bijvoorbeeld, in een ander evangelie, het verhaal van een man die verlamd was, en wiens vrienden hem door het dak naar beneden lieten zakken, voor Jezus. En Jezus zei:

En toen Jezus hun geloof zag, zei Hij tegen de verlamde: Zoon, uw zonden zijn u vergeven.

MARKUS 2:5

En de Farizeeën, die sceptisch waren, zeiden:

Waarom spreekt Deze op die manier godslasteringen? Wie kan zonden vergeven dan God alleen?

MARKUS 2:7

En Jezus zei dat Hij hun zou aantonen dat Hij het gezag had om zonden te vergeven. Hij zei:

Wat is gemakkelijker, tegen de verlamde te zeggen: De zonden zijn u vergeven, of te zeggen: Sta op, neem uw ligmat op en ga lopen?

MARKUS 2:9

— en Hij zei tegen de man:

Ik zeg u: Sta op, neem uw ligmat op en ga naar uw huis.

MARKUS 2:11

Dat was dus een teken dat Johannes niet heeft opgetekend, maar Jezus zei uitdrukkelijk dat dit een teken was om aan te tonen dat Hij gezag had van God. En dat is, denk ik, wat mensen herkenden. Maar ze hadden misschien niet begrepen dat Hij gezag van God had dat groter was dan, laten we zeggen, dat van Elia in het Oude Testament, of van Mozes of iemand anders. Hij was duidelijk een boodschapper van God met het gezag van God, bevestigd door wonderen die God door Hem deed. Dat is wat Nicodemus begreep, en dat is zonder twijfel ook wat de andere mensen geloofden.

7

Jezus vertrouwde Zich niet toe aan de menigte

Maar interessant genoeg staat er in vers 24:

Maar Jezus Zelf vertrouwde Zichzelf aan hen niet toe, omdat Hij hen allen kende,

JOHANNES 2:24

Dat wil zeggen, blijkbaar waren er mensen die bereid waren Hem als iets bijzonders te verwelkomen, om zich bij Zijn beweging aan te sluiten. Op een later moment in het Johannesevangelie, hoofdstuk 6, nadat Jezus de menigten had gevoed, staat er in vers 15:

Omdat Jezus nu wist dat zij zouden komen en Hem met geweld mee zouden nemen om Hem koning te maken, trok Hij Zich opnieuw terug op de berg, Hij Zelf alleen.

JOHANNES 6:15

Dat wilde Hij niet. De menigten wilden Hem tot hun koning maken. Misschien ging het sentiment al in die richting, zelfs in dit vroege stadium. Wat voor tekenen ze ook gezien hadden, ze waren indrukwekkend genoeg dat het kan zijn dat ze zeiden: 'Hé, wij staan achter je, man. Als je de Romeinen wilt verdrijven, staan we voor honderd procent achter je.' Hij vertrouwde Zich niet toe aan hun loyaliteit. Hij vertrouwde hen niet zo. Hij wist wat er in mensen omging. En wanneer er staat dat Hij Zich niet aan hen toevertrouwde, komt dat omdat er staat:

Maar Jezus Zelf vertrouwde Zichzelf aan hen niet toe, omdat Hij hen allen kende, en omdat Hij het niet nodig had dat iemand van de mens getuigde, want Hij wist Zelf wat in de mens was.

JOHANNES 2:24-25

8

Jezus werkte door de kracht van de Heilige Geest

Deze uitspraak kan op twee heel verschillende manieren worden opgevat:

Hij wist wat er in de mens was. Sommige mensen denken dat het betekent dat Hij wist wat er in elke afzonderlijke man omging die Hij ontmoette, alsof Hij dwars door hen heen kon kijken en precies wist wat daarbinnen speelde. Er zijn momenten waarop Jezus dat soort kennis over iemand inderdaad laat zien. Hij kende de vrouw bij de bron. Toen Hij haar ontmoette, had ze vijf mannen gehad en woonde ze nu samen met een man die haar man niet was. Zij herkende dat als een profetische gave. Ze zei:

De vrouw zei tegen Hem: Heere, ik zie dat U een profeet bent.

JOHANNES 4:19

En dat was het ook. Jezus deed de wonderen die Hij deed door de kracht van de Heilige Geest, zegt de Bijbel. Hij werkte in de gaven van de Geest, want toen Hij mens werd — hoewel Hij God was — heeft Hij Zichzelf ontdaan van goddelijke voorrechten en bevoegdheden, zodat Hij kon leven in een echte menselijke toestand, met dezelfde soort beperkingen als wij hebben. Maar net als wij had Hij toegang tot de gaven van de

Geest. In tegenstelling tot ons had Hij ze allemaal, omdat Hij het hele lichaam van Christus was. Wij daarentegen zijn alleen maar leden van het lichaam. Wij hebben de gaven, maar niemand van ons heeft ze allemaal. Elk lid heeft een gave. Dat bepaalt zijn functie als onderdeel van het lichaam. Jezus had dus alle gaven, omdat Hij het hele lichaam van Christus was. Maar zoals bij het lichaam van Christus vandaag, waarvan Jezus het hoofd is en wij leden zijn van Zijn vlees en Zijn beenderen — dat staat in Efeze 5 — werkte Hij door de kracht van de Geest. En daarom zei Jezus op een gegeven moment:

Maar als Ik door de Geest van God de demonen uitdrijf, dan is het Koninkrijk van God bij u gekomen.

MATTHEÛS 12:28

Dat staat in Mattheüs 12:28. Of in Handelingen 1:2, waar staat dat:

tot op de dag waarop Hij opgenomen is, nadat Hij door de Heilige Geest aan de apostelen, die Hij uitgekozen had, opdrachten had gegeven.

HANDELINGEN 1:2

****Verwijzing gecontroleerd:**** de spreker noemde Handelingen 1:1, maar de bewoording is Handelingen 1:2 (zelfde hoofdstuk, ander vers).

Of het staat in Hebreeën, dat:

hoeveel te meer zal het bloed van Christus, Die door de eeuwige Geest Zichzelf smetteloos aan God geofferd heeft, uw geweten reinigen van dode werken om de levende God te dienen!

HEBREEËN 9:14

Door de Geest deed Hij de dingen die Hij deed, precies zoals de apostelen door de Geest de dingen deden die zij deden. Zij waren een voortzetting van Jezus' activiteit op aarde, omdat zij Zijn lichaam waren. En zo doet Jezus, door de Heilige Geest, deze werken, en die getuigen ervan dat Hij natuurlijk van God is.

9

De gave van het woord van kennis

Toch zou dat erop kunnen wijzen dat wanneer Hij wist wat er in iemand omging, dit vergelijkbaar was met wanneer Petrus wist wat er in iemand omging. Petrus was geen God, maar hij had duidelijk een gave. Ik denk dat we dat normaal gesproken zouden beschouwen als de gave van het woord van kennis, die Paulus noemt wanneer hij de gaven van de Geest opsomt in 1 Korinthe 12; de tweede gave die hij noemt is de gave van het woord van kennis. Meestal wordt aangenomen dat dit betekent dat je door persoonlijke openbaring iets over iemand anders kunt weten waar je anders, op natuurlijke wijze, geen weet van zou kunnen hebben.

Jezus wist bijvoorbeeld dat Nathanaël onder de vijgenboom was geweest, terwijl Jezus blijkbaar nooit in de buurt van die plek was geweest. Daarom was Nathanaël zo onder de indruk toen Jezus zei:

Nathanaël zei tegen Hem: Vanwaar kent U mij? Jezus antwoordde en zei tegen hem: Voordat Filippus u riep, toen u onder de vijgenboom was, zag Ik u.

JOHANNES 1:49

Het zou niets bijzonders zijn geweest als Jezus langs de vijgenboom was gelopen en hem daar had zien zitten. Maar toen Jezus tegen de vrouw zei dat ze vijf mannen had gehad en nu samenwoonde met een man die haar man niet was, zei ze:

De vrouw zei tegen Hem: Heere, ik zie dat U een profeet bent.

JOHANNES 4:19

Daar is een profetische gave voor nodig. In die gave werkte Jezus, en soms werkten de apostelen ook in die gave. Met andere woorden: dit kwam niet doordat Hij God was, maar door Zijn werken als Zoon des mensen, door de kracht van de Heilige Geest en de gaven van de Heilige Geest, net als bij Zijn apostelen in de gemeente daarna. Het lichaam van Christus heeft de Geest van Christus en kan daarom, door de Geest,

dezelfde gaven laten werken die Jezus had, al zal het nooit het hoofd zijn. Hij is altijd het hoofd van het lichaam, en dat maakt dat Hij in de gemeente altijd de eerste plaats inneemt.

10

Nicodemus en het Sanhedrin

Maar als hier niet bedoeld wordt dat Hij wist wat er in elke afzonderlijke man omging, zou het ook kunnen betekenen dat Hij gewoon in het algemeen wist wat er in de mens omgaat. In vers 25 staat bijvoorbeeld niet dat Hij niemand nodig had om van een man te getuigen omdat Hij wist wat er in een man, of in elke man, of in een individu omging. Hij wist misschien gewoon dat alle mensen onbetrouwbaar zijn. Wat er wordt gezegd is dat Hij Zich niet toevertrouwde aan degenen die bij deze gelegenheid in Hem leken te geloven. Het klinkt alsof zij wilden dat Hij dat wel deed. Alsof ze zeiden: vertrouw je beweging aan ons toe. Ik zal je PR-man zijn. Ik zorg voor je financiën. We zetten hier een organisatie op, de Jezus Christus Evangelisatievereniging. Ik zorg voor de fondsenwerving. En Jezus zei: Ik ga Mijzelf niet aan jullie toevertrouwen. Mijn beweging zal niet door jullie bestuurd worden. Ik heb geen enkele reden om te denken dat Ik op jullie kan rekenen. Ik weet wat er in de mens is — onbetrouwbaarheid. Hoe dan ook, hier wordt gezegd dat er mensen waren die Hem en Zijn beweging vooruit wilden helpen, en Hij wilde niet dat zij deel uitmaakten van Zijn publiciteitsteam.

In die verzen lezen we dus wat uitloopt op het begin van hoofdstuk 3.

En er was een mens uit de Farizeeën; zijn naam was Nicodemus, een leider van de Joden.

JOHANNES 3:1

Nu betekent 'een leider van de Joden' dat hij behoorde tot het lichaam dat het Sanhedrin werd genoemd. Het Sanhedrin was in die tijd het hooggerechtshof van Israël, samengesteld uit de oudsten van Israël. Het was geen lichaam dat door Mozes was ingesteld en dus ook niet iets wat door de wet werd voorgeschreven. Al had Mozes in zijn tijd wel zeventig oudsten bijeengebracht bij de ingang van de tabernakel, en had God een deel van de Geest die op Mozes rustte, op hen gelegd, waarna zij profeteerden en Mozes hielpen het volk te richten. En misschien was het dat voorval dat latere

rabbijnen ertoe gebracht heeft om, bij het opnieuw inrichten van het bestuur van Israël na de Babylonische ballingschap, een bestuurslichaam van oudsten in te stellen dat het Sanhedrin werd genoemd. Zij vormden in die tijd het werkelijke politieke en religieuze gezag in Israël, onder Rome.

11

Geschiedenis van het Sanhedrin onder Rome

Rome had het gebied veroverd in 63 voor Christus, en de Joden waren al lang voordat Jezus geboren werd onderworpen aan het gezag van de keizer. En de keizer wist dat de Joden moeilijker te besturen waren dan de gemiddelde volksgroep, omdat ze opstandiger waren — en dat was iets wat de Romeinen inderdaad wisten. Ze hadden het gadeslagen. Ze wisten genoeg van de geschiedenis van dit volk. Je hoeft alleen maar hun geschiedenis in het Oude Testament te lezen. Dan weet je het wel. Dit volk gedraagt zich niet lang, zelfs niet voor God. Hij zegt hun wat ze moeten doen en stuurt profeten, en zij doden de profeten. En toch aanbidden ze afgoden. Dit volk is onbestuurbaar. Ze zijn opstandig. En dat wisten de Romeinen. Dus wilden ze de situatie niet te explosief maken. Ze hadden wel een Romeinse aanwezigheid daar, maar ze lieten de Joden hun eigen zaken regelen volgens hun eigen religieuze overtuigingen, zonder al te vaak Romeinse inmenging. Van tijd tot tijd moest Rome ingrijpen, omdat de Joden gewelddadig werden, zelfs met zoveel gunst die hun getoond werd. Zoals bijvoorbeeld toen ze Paulus in stukken wilden scheuren, omdat iemand hem ervan beschuldigde dat hij met een heidense vriend van hem de voorhof van de Joden was binnengegaan, wat hij niet had gedaan. Er ontstond een oproer onder de Joden, en het Romeinse gezag moest ingrijpen om Paulus uit hun handen te redden. Het was een religieuze kwestie, maar het werd een burgerlijke kwestie toen ze op het punt stonden de man te doden. En dat is één ding dat de Romeinen het Sanhedrin niet toestonden. Hoewel ze het Sanhedrin wel toestonden om zaken te beoordelen en straffen op te leggen en zelfs uit te voeren, stelden ze een grens bij de doodstraf. De Joden mochten iemand niet ter dood veroordelen en die veroordeling ook uitvoeren. Daarvoor hadden ze goedkeuring van Rome nodig. En dat is natuurlijk waarom de Joden met Jezus naar Pilatus gingen. Ze konden Hem niet doden zonder Romeinse goedkeuring, en Pilatus was de Romeinse gouverneur.

Het Sanhedrin was dus het machtigste politieke lichaam in Israël onder het Romeinse gezag. Maar het Sanhedrin was Joods gezag. De hogepriester was namelijk de voorzitter van het Sanhedrin, en de meeste leden van het Sanhedrin behoorden tot het priesterschap. Niet allemaal. Sommigen van hen waren Farizeeën, maar de Farizeeën waren slechts één partij van verschillende in Israël, zoals een kerkgenootschap binnen het christendom zou zijn. De Farizeeën en de Sadduceeën, de Essenen, de Herodianen, de Zeloten, enzovoort, waren verschillende groepen onder de Joden met verschillende agenda's en verschillende overtuigingen. De belangrijkste in het Sanhedrin waren de Farizeeën en de Sadduceeën. Eigenlijk waren de Sadduceeën talrijker dan de Farizeeën in het Sanhedrin, omdat het priesterschap meer uit Sadduceeën bestond dan uit Farizeeën.

12

Farizeeën versus Sadduceeën

Soms denken we dat alle vijanden van Jezus Farizeeën waren. In werkelijkheid waren de Farizeeën de kleinere groep. Ze hadden alleen onevenredig veel invloed ten opzichte van hun aantal. De Farizeeën werden gerespecteerd door het volk, hoewel het volk hen niet mocht omdat ze zo hooghartig en zo veroordelend waren. Maar men geloofde wel dat de Farizeeën de wet beter onderhielden dan wie dan ook. En inderdaad, ze maakten er een zaak van om de wet tot op de jota en de tittel te houden, zelfs tot het vertienden van munt en anijs en komijn toe, en ze zeefden een mug uit hun drank zodat ze geen onrein dier zouden eten. Ze waren buitengewoon zorgvuldig in het onderhouden van de wet, en de Joden die geloofden dat je de wet moest houden, dachten: niemand doet het beter dan zij. Daarom moet het zo schokkend zijn geweest toen Jezus in de Bergrede zei:

Want Ik zeg u: Als uw gerechtigheid niet overvloediger is dan die van de schriftgeleerden en de Farizeeën, zult u het Koninkrijk der hemelen beslist niet binnengaan.

MATTHEÛS 5:20

Dat is een behoorlijk hoge lat.

Welnu, deze man was één van hen. Hij was een van de weinige, relatief weinige Farizeeën in het Sanhedrin. De rest waren Sadduceeën. En trouwens, die twee partijen lagen over het algemeen met elkaar overhoop over religieuze kwesties, zoals een baptist en een pinkstergelovige. Ze hadden verschillende opvattingen over dingen. Het priesterschap bestond voornamelijk uit Sadduceeën, deels omdat de Sadduceeën meer geneigd waren om samen te werken met de Romeinen voor politiek voordeel. Kom je goed overeen met de Romeinen, dan laten ze je met rust, dan houden ze je aan de macht. Kom je niet goed overeen met de Romeinen, dan mogen ze je niet, en zullen ze je afzetten. Dus het priesterschap, dat politiek machtig was in Israël, was meer geneigd tot samenwerking met de Romeinen, terwijl de Farizeeën meer de zuiveren waren die de Romeinse aanwezigheid veel meer verafschuwden, en die niet zo bereid waren om met Rome samen te werken.

Er waren maar zo'n 3000 Farizeeën, denk ik — dat zegt Josephus. Dat was een vrij kleine minderheid van de bevolking, maar hij zei wel dat ze buitenproportioneel veel invloed hadden ten opzichte van hun aantal, omdat ze zichtbaar waren. Zij verzorgden voor het grootste deel het onderwijs in de synagogen en dergelijke. Dus ze hadden grote invloed op het volk.

Deze man, Nicodemus, zat in het Sanhedrin, was een Farizeeër en blijkbaar een zeer gerespecteerde leraar. Want zoals we zien, zegt Jezus tegen hem in vers 10 — laten we hier alvast even op vooruitlopen:

Jezus antwoordde en zei tegen hem: Bent u de leraar van Israël en weet u deze dingen niet?

JOHANNES 3:10

Niet zomaar 'een leraar' — de King James zegt: 'are you a teacher?' In het Grieks staat er: 'ben jij de leraar van Israël, en weet je deze dingen niet?' Deze man had blijkbaar de reputatie dé leraar van Israël te zijn. Hij zat niet alleen in het bestuurslichaam van het hooggerechtshof en was Farizeeër, maar hij was blijkbaar ook de leraar bij uitstek. Zoals misschien in elke religieuze gemeenschap, zijn er bepaalde mensen wier gaven op verschillende terreinen hen aanwijzen als degene om na te volgen, degene aan wie men gelijk wil worden. Hij moet — als het gaat om het onderwijzen van de wet — de standaard hebben gezet met zijn eigen onderwijs. Hij was de leraar van Israël. Dus, een

zeer gerespecteerd man. En overigens, iemand van wie we reden hebben om aan te nemen dat hij een gelovige in Christus is geworden, wat niet gebruikelijk was onder Farizeeën of leden van het Sanhedrin. Dit was dus een belangrijk gesprek.

13

Nicodemus komt 's nachts naar Jezus

Deze man kwam 's nachts naar Jezus toe, zegt vers 2, en zei tegen Hem:

Deze kwam 's nachts naar Jezus en zei tegen Hem: Rabbi, wij weten dat U van God gekomen bent als leraar, want niemand kan deze tekenen doen die U doet, als God niet met hem is. Jezus antwoordde en zei tegen hem: Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: Als iemand niet opnieuw geboren wordt, kan hij het Koninkrijk van God niet zien.

JOHANNES 3:2-3

Een paar dingen. Ten eerste, dat de man 's nachts kwam. Over het algemeen wordt aangenomen dat hij 's nachts kwam omdat hij onopgemerkt wilde blijven en niet gezien wilde worden. Dat is mogelijk. Het is ook mogelijk dat zijn taken in het Sanhedrin de hele dag in beslag namen en dat het pas na zonsondergang was voordat hij vrij was, en dat hij op geen ander moment kon komen. We weten het niet. Er staat niet dat hij 's nachts kwam omdat hij stiekem wilde zijn. Maar het feit dat er staat dat het 's nachts was, kan erop wijzen dat hij de nacht koos als moment om met Jezus te spreken, terwijl Jezus met bijna iedereen anders overdag sprak.

En toch kwam hij niet enkel namens zichzelf. Hij zei: we weten dat U een leraar bent die van God gezonden is. Wie is 'we'? Hij sprak zeker niet namens alle Farizeeën. Zij deden dat namelijk grotendeels niet. Hij kon ook niet namens het hele Sanhedrin spreken. Zij hadden onderling zeker geen dergelijk beraad gehouden waarin ze concludeerden dat Hij een leraar van God was. Zij waren degenen die Hem later veroordeelden en naar Pilatus brachten en Hem lieten kruisigen, tegen het bezwaar

van Nicodemus in. Hij was een van de weinigen die het daarmee oneens waren. Maar hij stond niet alleen. Er was ten minste nog iemand anders, zo niet meerdere mensen, namens wie hij sprak.

Misschien was Jezus, doordat Hij zoveel opzien had gebaard door de tempel te reinigen, het gesprek van de dag geworden onder de religieuze leiders. Sommigen van hen stonden Hem waarschijnlijk erg vijandig tegenover, en anderen dachten: nou, ik vraag me af — Hij heeft eigenlijk best gelijk. Dit is het huis van de Vader. Misschien hoort het geen huis van koophandel te zijn. Dit is het soort dingen dat profeten in het Oude Testament deden. Zij zouden natuurlijk niet 'Oude Testament' zeggen, maar in de Tenach deden de profeten dit soort dingen wel vaker. Misschien is dit een profeet. En toen ze vervolgens hoorden van de wonderen die Hij deed en ze zagen, was dit ongetwijfeld het gesprek van de leiders die hele week, terwijl ze in de tempel bijeenkwamen om over belangrijke zaken te spreken.

Jezus was een belangrijk onderwerp geworden, deels doordat Hij de geldwisselaars uit de tempel had verdreven. Dat veroorzaakte grote opschudding, en toen Hij vervolgens wonderen deed en veel mensen in Hem gingen geloven, waren er blijkbaar sommigen onder de leiders die vonden dat Jezus een leraar was, gezonden door God, en dat deze tekenen overtuigend genoeg waren. We hebben reden om aan te nemen dat Jozef van Arimathea tot die groep behoorde, in ieder geval later. Hij was ook een Farizeeër, zat ook in het Sanhedrin en was ook een aanhanger van Jezus. Het was Jozef van Arimathea die, samen met Nicodemus, later het lichaam van Jezus, die inmiddels gestorven was, kreeg en Hem een eervolle begrafenis gaf in een graf dat aan Jozef van Arimathea toebehoorde. Deze twee mannen behoorden allebei tot deze leidersgroep, en waarschijnlijk sprak Nicodemus in elk geval ook namens Jozef. En er zouden er wellicht nog meer geweest kunnen zijn. Er zou een kleine minderheid binnen de leiding van Israël geweest kunnen zijn die op zijn minst ruimdenkend waren, en dachten: nou, deze Jezus beweert duidelijk iets bijzonders te zijn, en er zijn wonderen die dat onderbouwen. Misschien moeten we dit eens nader onderzoeken.

14

Nicodemus als woordvoerder van een groep

Aan de manier waarop Nicodemus spreekt, lijkt het erop dat hij misschien kwam als woordvoerder voor een kleine groep mensen. Hij zegt: nou, we weten dat U van God gezonden bent — maar waarom kwam hij dan? Waarschijnlijk om meer informatie over Hem te krijgen. En de informatie die hem bezighield, kan volgens mij worden afgeleid uit wat Jezus tegen hem zei. Want de man stelde geen vraag. Hij zei alleen:

Deze kwam 's nachts naar Jezus en zei tegen Hem: Rabbi, wij weten dat U van God gekomen bent als leraar, want niemand kan deze tekenen doen die U doet, als God niet met hem is. Jezus antwoordde en zei tegen hem: Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: Als iemand niet opnieuw geboren wordt, kan hij het Koninkrijk van God niet zien.

JOHANNES 3:2-3

Wie zou daar nu iets over zeggen? Wie zou iets zeggen over het Koninkrijk van God? Jezus liep erop vooruit. Iedereen dacht in die dagen na over het Koninkrijk van God. Want Daniël had gezegd dat in de dagen van het Romeinse rijk de God van de hemel een koninkrijk zou oprichten dat nooit vernietigd zou worden. En de Joden waren tot het inzicht gekomen dat de Messias de koning van dat koninkrijk zou zijn, en ze keken altijd uit naar de komst van het Koninkrijk van God. En voordat dit gebeurde, was Johannes de Doper op het toneel verschenen en had gezegd:

en zei: Bekeer u, want het Koninkrijk der hemelen is nabijgekomen.

MATTHEÛS 3:2

En heel Judea was naar hem toe gegaan, inclusief Farizeeën. In hoofdstuk 1 van Johannes lezen we dat er een groep Farizeeën vanuit Jeruzalem gestuurd werd om aan Johannes te vragen:

En dit is het getuigenis van Johannes, toen de Joden priesters en Levieten uit Jeruzalem stuurden om hem te vragen: Wie bent u? En hij beleed en ontkende het niet, maar hij beleed: Ik ben de Christus niet. En zij vroegen hem: Wat dan? Bent u Elia? En hij zei: Ik ben het niet. Bent u de Profeet? En hij antwoordde: Nee.

JOHANNES 1:19-21

Johannes ontkende dit allemaal.

Maar Johannes had het bewustzijn van de mensen aangewakkerd dat het Koninkrijk van God volgens deze man binnenkort zou komen. En dan verschijnt Jezus. Dus de vraag die bij de mensen opkwam, bij velen in elk geval, was: Johannes zei dat hij niet de Messias was. Misschien is dit de Messias. Misschien is dit degene die het Koninkrijk van God komt brengen. Dat moet in hun gedachten hebben gezeten, en dat zou de enige reden zijn waarom Jezus dit ter sprake zou brengen zonder dat Hem iets gevraagd was. Hij wist wat er in de man omging, en wat er in de man omging was nieuwsgierigheid. Bent U de Messias? Komt U ons het Koninkrijk van God brengen?

15

Het Koninkrijk van God: politiek of geestelijk

En dus beantwoordt Jezus de vraag die de man niet gesteld heeft, en Hij zegt — Hij geeft zelden een rechtstreeks antwoord, dat doet Hij bijna nooit — maar Hij zegt:

Ik zeg je, echt waar, als iemand niet opnieuw geboren wordt, kan hij het koninkrijk van God niet zien. Als de vraag in de gedachten van Nicodemus en zijn vrienden was: 'ik vraag me af of we bijna zover zijn dat we het Koninkrijk van God gaan zien,' dan zouden ze het zo onder elkaar geformuleerd kunnen hebben, want we horen de Farizeeën iets soortgelijks zeggen in Lukas 17:20. Daar staat dat de Farizeeën van Jezus eisten te weten wanneer het Koninkrijk van God zou verschijnen. Bij die gelegenheid was Jezus' antwoord:

En toen Hem door de Farizeeën gevraagd werd, wanneer het Koninkrijk van God zou komen, antwoordde Hij hun en zei: Het Koninkrijk van God komt niet op waarneembare wijze.

LUKAS 17:20

Hij zei:

En men zal niet zeggen: Zie hier of zie daar, want, zie, het Koninkrijk van God is binnen in u.

LUKAS 17:21

Het is al hier, je kunt het alleen niet zien. Het komt niet zoals je denkt. Je kunt het niet zien met je gewone ogen.

Het waren de Farizeeën die Hem vroegen wanneer het Koninkrijk van God zou verschijnen, in Lukas 17:20, en Jezus' antwoord kwam er in wezen op neer: je kunt het niet zien. En dat is ook wat Hij tegen Nicodemus zei: je kunt het niet zien zonder opnieuw geboren te worden. Tenzij je opnieuw geboren wordt, kun je dit niet zien. Dit is iets wat geestelijk is.

Dat was niet wat de Joden verwachtten. Ze verwachtten geen geestelijk koninkrijk. Ze verwachtten een herhaling van David. Ze geloofden dat de Messias een tweede David zou zijn. David was een geestelijk man geweest. Hij was een man vervuld met de Geest, en hij schreef psalmen en leidde de aanbidding. Hij was geestelijk, maar hij leidde geen geestelijk koninkrijk. Hij leidde een politiek koninkrijk.

Israël was een politiek koninkrijk. Het had politieke grenzen, politieke vijanden, politieke machinerie. Het had een troon om te bezetten. Het had een leger. Het was een politiek koninkrijk. En David kwam aan de macht, en hij zorgde ervoor dat Israël het meest succesvolle koninkrijk in die regio werd, zodat alle omringende volken schatting betaalden aan Israël. Dat waren de glorie tijden van Israël, die ze nooit vergaten nadat David er niet meer was, omdat het nooit meer herhaald werd.

David was de grootste van hun koningen, en de profeten na hem zeiden altijd dat de Messias zou komen als het zaad van David. En soms spraken ze over hem alsof hij een tweede David zou zijn. In Ezechiël hoofdstuk 37 en Hosea hoofdstuk 3 wordt de

Messias zelfs David genoemd, omdat David het dichtst in de buurt kwam van waarmee ze de Messias konden vergelijken. Hij zal komen, Hij zal de glorie van Israël terugbrengen. Maar voor het Joodse denken betekende de glorie van Israël dat de heidenen Israël zouden moeten erkennen als de sterkste in de regio, en dat ze voor de verandering respect zouden moeten tonen voor ons, de Joden. En dat ze uiteindelijk zouden erkennen dat onze koning hen een pak slaag kan geven, en dat Hij hen onder schatting zal stellen.

Dat is wat de Joden dachten: dat Hij zou komen en de Romeinen zou verdrijven — niet de mensen uit de tempel verdrijven, niet de Joden. Hij zou de Romeinen verdrijven en een rijk als dat van David opnieuw oprichten. Dat is waar ze allemaal naar verlangden. Maar als dat zou gebeuren, zou iedereen het kunnen zien. En daarom zei Jezus dat het niet waarneembaar zou komen zoals je denkt. Het is al hier, in jullie midden, en je ziet het niet. Het is geen politiek gebeuren. En Hij moet hier de verkeerde denkbeelden van Nicodemus corrigeren. Je zult het niet zien tenzij je opnieuw geboren wordt.

16

Nicodemus' verbazing over opnieuw geboren worden

Nicodemus moet dit een verbazingwekkende uitspraak hebben gevonden, want hij was waarschijnlijk van heel zuivere Joodse afkomst. Om zo'n positie van aanzien te bereiken, was een perfecte Joodse stamboom bijna een vereiste als je in die samenleving hoog aangeschreven wilde staan. Er was nauwelijks iemand denkbaar met een hogere en betere afkomst dan Nicodemus had. De Joden dachten dat Joods geboren zijn, met zuiver Joods bloed, een zuiver zaad van Abraham, Izak en Jakob — dat je daarmee in het Koninkrijk van God kwam. Je moest de juiste bloedlijn hebben, en de juiste status van geboorte, wat in wezen Joods was. En als je dat had, hoorde je erbij. Israël was, wat hen betreft, het Koninkrijk van God. En wanneer het Koninkrijk in de Messias hersteld wordt, hoor je erbij als je tot Israël behoort. En waarschijnlijk hadden maar heel weinig mensen een betere stamboom dan deze Nicodemus.

En Jezus zei dat je opnieuw geboren moest worden als je het wilde zien. Nicodemus moet zich daar heel vreemd bij gevoeld hebben. Hoe kun je een betere geboorte hebben dan de geboorte die ik al had? Hoe zou iemand door geboorte meer gekwalificeerd

kunnen zijn dan ik om een koninkrijk te zoeken en binnen te gaan? En hij zei:

Nicodemus zei tegen Hem: Hoe kan een mens geboren worden als hij oud is? Hij kan toch niet voor de tweede keer in de buik van zijn moeder ingaan en geboren worden?

JOHANNES 3:4

Ik heb mijn hele leven de Bijbel gelezen, en als kind kende ik dit verhaal al. Het is natuurlijk beroemd. Ik herinner me dat ik het in mijn jeugd vaak las en dacht: dit lijkt niet echt. Niemand zou zo'n domme vraag stellen. Als je het hebt over opnieuw geboren worden, zegt niemand: 'O, bedoel je terug de moederschoot in en opnieuw geboren worden?' Dat is gewoon niet realistisch.

Later, toen ik aan mensen begon te getuigen en over opnieuw geboren worden sprak, hoorde ik die vraag vaak — niet spottend, maar gewoon vol ongeloof. Zoiets als: 'Wat bedoel je, opnieuw geboren worden? Je kunt toch niet een moederschoot in en opnieuw geboren worden?' Ze dachten dat werkelijk. Natuurlijk werd de term later veel populairder, vooral toen Chuck Colson opnieuw geboren werd en een boek over zijn getuigenis schreef met de titel *Born Again*. Dat kreeg veel publiciteit. En toen werden mensen zoals wij 'born-again's' genoemd. Mensen die geen christen zijn, spreken over evangelicalen als 'born-again's'. Dat werd gewoon een populaire term. Dus ik ben er zeker van dat je die reactie nu niet meer zo vaak zou horen, maar vroeger was de term ook buiten het christendom goed bekend. Als je met een ongelovige sprak, was het heel gewoon dat iemand precies deze vraag stelde. Dus deze dialoog is heel realistisch. Het is makkelijk te geloven dat het echt zo gebeurd is. Dat dachten veel mensen vroeger als ze de term 'opnieuw geboren' hoorden.

Trouwens, je hebt vast wel eens die bumperstickers gezien. Mensen zeggen: 'Ik ben de eerste keer al goed geboren,' wat er eigenlijk op neerkomt dat ze zeggen: 'Ik hoef niet opnieuw geboren te worden, want mijn eerste geboorte was prima.' Overduidelijk een sarcastische en oneerbiedige steek onder water naar wat Jezus zei. 'Ik hoef niet opnieuw geboren te worden.' Nou, misschien zullen ze dat ook niet zijn. Dan zullen ze erachter komen of ze de eerste keer wel goed genoeg geboren waren. Ik denk het niet. Nicodemus was het niet, en hij was zo ongeveer het beste wat Israël te bieden had, en Israël was het uitverkoren volk. Dus ik bedoel, er was eigenlijk niemand die zich beter

gekwalficeerd kon voelen dan Nicodemus. Hij was van goede afkomst, hij werd hoog geacht, hij zat in het hoogste gerechtshof, hij had politieke macht, hij werd religieus gerespecteerd, hij was een betere leraar van het Woord van God dan wie dan ook, hij had daar zijn levenswerk van gemaakt, hij was een dienaar van God. Hoe kon het dan dat hij niet goed genoeg was? En als hij het niet was, wie dan wel?

17

Geboren uit water en Geest: de doopuitleg

En hij zei: bedoel je dat ik weer een moederschoot in moet gaan en opnieuw geboren moet worden? Hoe zou dat kunnen? En Jezus antwoordde:

Jezus antwoordde: Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: Als iemand niet geboren wordt uit water en Geest, kan hij het Koninkrijk van God niet binnengaan.

JOHANNES 3:5

Deze uitspraak loopt duidelijk parallel met vers 3, maar is niet woord voor woord hetzelfde. In vers 3 zegt Hij dat je opnieuw geboren moet worden. In vers 5 zegt Hij dat je geboren moet worden uit water en Geest. En in vers 3 zegt Hij dat je het Koninkrijk niet kunt zien. In vers 5 zegt Hij dat je het Koninkrijk niet kunt binnengaan. Maar ook al zijn de woorden anders, Hij heeft het nog steeds over hetzelfde verschijnsel. Om je bewust te worden van het Koninkrijk van God en erin binnen te gaan, is een extra geboorte nodig.

Hij zei dus dat je geboren moet worden uit water en Geest, en deze uitdrukking is op allerlei manieren uitgelegd. Ik ben de uitleg die dit ziet als een verwijzing naar de waterdoop en de doop met de Heilige Geest eigenlijk nooit tegengekomen. Pas toen ik veel jonger was, ontdekte ik in een gesprek met mormonen dat zij dat wel geloofden. Zij gebruikten deze tekst, omdat ze geloofden dat je gedoopt moet worden in water en in de Heilige Geest om behouden te worden. Ik was met hen in gesprek en was verbaasd dat ze het zo konden opvatten. Ik dacht: er staat helemaal niets over de doop. Er staat dat je geboren moet worden uit water en geboren moet worden uit de Geest. En zij zeiden: nou, dat betekent gedoopt in water en gedoopt in de Geest. Ik dacht: man,

die mormonen zitten er helemaal naast. En toen ontdekte ik dat het een belangrijke opvatting is onder theologen, christelijke theologen. Veel theologen geloven dat Jezus het hier over de doop heeft, dat Hij zegt dat je gedoopt moet worden in water en gedoopt moet worden in de Heilige Geest om behouden te worden, om het Koninkrijk binnen te gaan.

Als dat waar is, dan kan iemand die niet met water gedoopt is natuurlijk niet hopen in het Koninkrijk te komen. En dan hebben de mensen van de Kerk van Christus gelijk dat de waterdoop essentieel is voor het behoud. Dat is een standpunt van de Kerk van Christus en ook van een aantal andere groepen. Ik geloof niet dat de Bijbel aangeeft dat dat waar is. Zeker, de doop is belangrijk, maar ik zie niet dat Jezus dat hier ter sprake brengt. Ik zie niets in de woorden van Jezus dat het idee van de doop zou overbrengen. Misschien het woord water, omdat je in water doopt, maar je drinkt ook water, en je wast je ook met water, en je doet nog veel meer dingen met water. Je geeft ook je tuin water met water. Alleen al het noemen van water brengt niet per se het idee van doop over. Hij zegt niets over gedoopt worden in water. Hij zegt geboren worden uit water.

Nu, ik veronderstel dat de doop gezien kan worden als een metafoor van geboorte, of in ons geval van wedergeboorte, omdat we sterven en met Christus begraven worden in de doop, en we opstaan tot een nieuw leven uit het water. Dat is als tot leven komen uit de dood. Dat is wat wedergeboorte, dat is wat wedergeboorte werkelijk is. En dus worden wij, na de opstanding van Christus, feitelijk geïnstrueerd om onze doop te zien als een soort geboorte, in zekere zin. Ik bedoel, op zijn minst een beeld van een nieuw leven, van het begraven van het verleden en het opstaan tot een nieuw leven. Hoewel het woord geboorte niet gebruikt wordt in de brieven over die ervaring, zou het idee van een nieuw leven toch het idee van een geboorte kunnen zijn. Maar die associatie zouden ze in de tijd van Jezus niet gehad hebben. Dat komt op na de opstanding van Christus. We worden met Hem begraven in de doop en met Hem opgewekt. Pas na de opstanding kon dat idee met de doop geassocieerd worden.

Johannes de Doper was degene die in die tijd doopte, en hij zei niets over opnieuw geboren worden. Hij zei niet dat je tot een nieuw leven kwam. Hij zei dat zijn doop slechts een doop van belijdenis van zonde en van bekering was. Het had misschien het idee dat verbonden was met het reinwassen van een persoon, zoals veel van de Joodse wassingen die gedachte met zich meedroegen. Maar het idee van wedergeboorte werd nergens in wat Johannes predikte of deed gesuggereerd. Dus ik zie gewoon niet in hoe

iemand zou kunnen denken dat Nicodemus uit deze uitspraak het idee van de doop zou opmaken. En hij zegt niets over de doop. Jezus zei niets over de doop. Dus dit idee dat geboren worden uit water en geboren worden uit de Geest betekent dat je gedoopt wordt in water en gedoopt wordt in de Geest, klinkt mij in de oren als een gemakzuchtige leer. Het lijkt naar voren gebracht door iemand die de noodzaak van de waterdoop wilde bepleiten. Maar het klinkt niet als een exegetisch idee dat je kunt trekken uit wat Jezus daadwerkelijk zei. Het lijkt zeker niet te zijn wat Nicodemus eruit haalde, en dat neem ik hem niet kwalijk. Ik zie niet in waarom hij dat zou doen. Dus ik geloof niet dat Jezus hier verwijst naar de doop in water, of de doop in de Geest, hoewel ik in beide geloof. Ik denk gewoon niet dat dat is waar Hij het over heeft.

18

Geboren uit water en Geest: Ezechiël 36

Maar waar heeft Hij het dan over? Nou, er zijn een paar suggesties die mij meer zinvol lijken dan die. Er bestaan twee andere opties. Eén ervan is dat doop in water en in de Geest een manier is om na te denken over opnieuw geboren worden. De tweede geboorte is een geboorte uit water en uit de Geest. Met andere woorden, Hij heeft het over één extra geboorte die je nodig hebt, namelijk uit water en Geest. Wat zou dat dan betekenen? Jezus verwachtte dat de leraar van Israël deze dingen zou weten, dus dit zou ergens uit het Oude Testament moeten komen.

Nou, het is mogelijk dat Jezus zinspeelde op iets in het Oude Testament. In Ezechiël 36 staat een passage die door christenen wordt erkend. Vrijwel alle christelijke theologen erkennen dat het gaat over de nieuwe geboorte en het nieuwe verbond, en het beschrijft dat in deze bewoordingen in de verzen 25 tot en met 27. God zegt:

Ik zal rein water op u sprenkelen en u zult rein worden. Van al uw onreinheden en van al uw stinkgoden zal Ik u reinigen. Dan zal Ik u een nieuw hart geven en een nieuwe geest in uw binnenste geven. Ik zal het hart van steen uit uw lichaam wegnemen en u een hart van vlees geven. Ik zal Mijn Geest in uw binnenste geven. Ik zal maken dat u in Mijn verordeningen wandelt en dat u Mijn bepalingen in acht neemt en ze houdt.

EZECHIËL 36:25-27

Hier spreekt God door de profeet over wat Hij zal doen wanneer de Messias komt en een nieuw verbond sticht. In het nieuwe verbond zal God hen reinigen zoals met besprenkeld water. Hij zal hun een nieuw hart geven, het hart van steen wegnemen en er een hart van vlees voor in de plaats geven — in wezen een nieuw leven — en Zijn Geest in hen leggen. Dit zou je kunnen zien als een nieuwe geboorte. Het is een wedergeboorte. Het is een verandering van hart. Het is als een geheel nieuw leven. En het zou kunnen zijn, hoewel het woord "geboorte" hier niet gebruikt wordt, dat dit is wat Jezus verwachtte dat er begrepen zou worden waarover Hij het had. Want dit zou een geboorte uit water en Geest genoemd kunnen worden, aangezien het de termen gebruikt: 'Ik zal schoon water op u sprenkelen' en 'Ik zal Mijn Geest in u geven.' Beide zouden aspecten zijn van de nieuwe geboorte: dat er een reiniging is zoals met de besprenkeling van water. Het is een beeldspraak. Het gaat niet over de letterlijke doop met water. Het gaat meer over het begrip dat de Joden hadden, dat je dingen besprenkelt, de heilige dingen, om ze heilig te maken. En het lijkt een beetje op wat de katholieken doen met het besprenkelen van wijwater en dergelijke. Er was een besprenkeling van bloed en een besprenkeling van water in sommige van de ceremonies die de Joden hadden. En het idee is dat 'Ik zal water op u sprenkelen en u rein maken' een verwijzing is naar het vergeven van zonden, rechtvaardiging, en dat 'Ik zal Mijn Geest in u geven' misschien iets is waar Paulus op zinspeelt in Titus, hoofdstuk 3, geloof ik. Ik zal je zo meteen vertellen of ik gelijk heb. Titus 3:5 — ik pak Paulus midden in een zin op, zoals soms nodig is, omdat zijn zinnen vaak vele verzen lang doorlopen, deze inbegrepen. Maar midden in een zin, in vers 5, zegt hij:

19

Verband met wedergeboorte in Titus 3:5

maakte Hij ons zalig, niet op grond van de werken van rechtvaardigheid die wij gedaan hadden, maar vanwege Zijn barmhartigheid, door het bad van de wedergeboorte en de vernieuwing door de Heilige Geest.

TITUS 3:5

— niet van de doop, maar van de wedergeboorte. Dat is het veranderde hart. Het nieuwe hart, daar gaat de wedergeboorte over.

Zie je, daar heb je water en de Geest. Wij werden behouden doordat we wedergeboren werden, vergeleken met een wassing, misschien vanwege Ezechiël 36:

Ik zal rein water op u sprenkelen en u zult rein worden. Van al uw onreinheden en van al uw stinkgoden zal Ik u reinigen.

EZECHIËL 36:25

En de vernieuwing door de Heilige Geest — reiniging van zonde en vernieuwing van het leven door het geven van een nieuwe geest en een nieuw hart. Paulus spreekt op die manier over behouden worden. Dat zou Paulus' manier kunnen zijn om te zinspelen op geboren worden uit water en Geest, en natuurlijk ook op de passage in Ezechiël.

Dit is dus, denk ik, een redelijke interpretatie van de woorden van Jezus. Het is niet de enige redelijke interpretatie. Ik heb er nog een die ik je wil geven, maar in ieder geval is één manier om naar Johannes 3:5 te kijken dat Jezus zegt:

Jezus antwoordde: Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: Als iemand niet geboren wordt uit water en Geest, kan hij het Koninkrijk van God niet binnengaan.

JOHANNES 3:5

— dat is een geboorte uit water en Geest, zoals Ezechiël liet doorschemeren, een wedergeboorte, waarbij je een nieuw hart wordt gegeven, een reiniging als door water en het geven aan jou van de Heilige Geest, zodat je, zoals Paulus het zei, het bad van de wedergeboorte en de vernieuwing door de Heilige Geest ontvangt. Dit zijn de aspecten van de nieuwe geboorte. Vind je niet dat dat een behoorlijk goede interpretatie hiervan is? Ik denk dat het heel logisch is. Het is niet de interpretatie die ik aanhang, maar ik denk dat het een goede is.

20

Geboren uit water en Geest: vlees tegenover Geest

De derde mogelijkheid is degene die ik persoonlijk het meest waarschijnlijk vind, hoewel ik er niet zeker van ben dat ik gelijk heb, want de mogelijkheid die ik je net gaf is behoorlijk goed. Maar de reden waarom ik de voorkeur geef aan een derde optie is vanwege wat Jezus daarna zei. Hij was nog niet klaar met spreken in vers 5. Hij ging verder naar vers 6, waar Hij zei:

Wat uit het vlees geboren is, is vlees; en wat uit de Geest geboren is, is geest.

JOHANNES 3:6

Let nu op verzen 5 en 6 naast elkaar. Beide spreken over twee dingen. Het eerste gaat over geboren worden uit water en geboren worden uit de Geest. Het tweede gaat over geboren worden uit het vlees en geboren worden uit de Geest. Daar zit een contrast in. In beide gevallen is er een geboorte uit de Geest, maar die wordt gecontrasteerd met iets anders — een geboorte in water of in het vlees. Als geboren worden uit het vlees in de gedachte van Jezus parallel loopt met geboren worden uit water, dan betekent geboren worden uit water gewoon natuurlijke geboorte. Waarom zou iemand dat nu geboren worden uit water noemen? Wel, iedereen die een baby heeft gekregen weet het. Jullie jonge, vrijgezelle mannen weten het misschien niet — er zijn er hier niet veel. Maar natuurlijk wordt een baby geboren te midden van het breken van de vliezen. Het vruchtwater gaat aan de geboorte vooraf. Het water is het signaal dat de geboorte op handen is. Iemand die de eerste keer geboren wordt, wordt, zou je kunnen

zeggen, door water of uit water geboren. En dat zou, gezien de structuur van verzen 5 en 6 samen, parallel lijken te lopen aan geboren worden uit het vlees. Nu is er geen dubbelzinnigheid in de uitdrukking geboren uit het vlees. Geboren uit het vlees betekent de eerste keer als baby geboren worden, lichamelijk geboren worden. Het lijkt mij dus dat Jezus in beide verzen twee soorten geboorte vergelijkt, of tegenover elkaar zet. In het eerste van deze twee verzen, vers 5, gebruikt Hij de uitdrukking om ze tegenover elkaar te zetten: geboren uit water en uit de Geest. In het tweede gebruikt Hij het contrast: geboren uit het vlees en uit de Geest. En dat is wat mij doet denken dat geboren uit water gewoon natuurlijke geboorte betekent. En dan zou Hij zeggen dat het niet genoeg is dat je één keer geboren bent. Iedereen is één keer geboren. En het maakt niet uit wat je afkomst is, of wie je ouders zijn, of welk ras je hebt, want als je het alleen hebt over geboren worden uit het vlees, dan ben je gewoon vlees. Het Koninkrijk van God is echter een geestelijk koninkrijk, en je kunt het koninkrijk niet binnengaan tenzij je geestelijk bent. Je moet zowel uit de Geest geboren zijn als uit het vlees geboren zijn.

Ik heb nu geen emotionele gehechtheid aan deze derde optie. Het is gewoon waar ik van overtuigd ben geraakt. Als je toevallig denkt dat de tweede optie, of zelfs de eerste, meer zin heeft, dan mag je die gerust aanhouden. Het hoofdpunt is dat Hij zegt dat er een extra geboorte is, een bovennatuurlijke geboorte die geestelijk is, en als iemand die niet heeft, zal hij het Koninkrijk van God niet zien of binnengaan. Het feit dat ze het niet kunnen zien suggereert dat het alleen geestelijk waargenomen kan worden. Je herinnert je wat Paulus zei in 1 Korinthe 2:14. Hij zei:

Maar de natuurlijke mens neemt de dingen van de Geest van God niet aan, want ze zijn dwaasheid voor hem. Hij kan ze ook niet leren kennen, omdat ze geestelijk beoordeeld worden.

1 KORINTHE 2:14

Geestelijke dingen moeten door geestelijke mensen onderscheiden worden. Natuurlijke mensen kunnen ze niet zien, kunnen ze niet onderscheiden. Als het Koninkrijk van God dus een geestelijk koninkrijk is, dan kan het niet onderscheiden worden door natuurlijke mensen. Je moet een geestelijk mens zijn om geestelijke dingen te onderscheiden, en je moet uit de Geest geboren zijn. Dat lijkt — nou ja, dat is in ieder geval wat Jezus zegt, ongeacht wat Hij bedoelt met geboren uit water, want je

zou daar de tweede of de derde optie kunnen kiezen, en het zou nog steeds hetzelfde idee zijn. Het idee is dat je al één keer geboren bent. Je moet opnieuw geboren worden. En dat moet een geestelijke geboorte zijn, geboren uit de Geest.

21

De wind als beeld van de Heilige Geest

In vers 7 zegt Hij:

Verwonder u niet dat Ik tegen u gezegd heb: U moet opnieuw geboren worden.

JOHANNES 3:7

Waarom zou je daarover verbaasd zijn? Je moet je ervan bewust zijn dat je voorouders, Israël, in veel gevallen een onberispelijke afkomst hadden, maar een zeer onvolmaakte geschiedenis, doordat ze zich keer op keer op keer van God afkeerden. Als Jood geboren zijn was niet genoeg om iemand trouw aan God te maken. Er moest iets anders zijn: een ander soort hart, het wegnemen van het hart van steen, het geven van een hart van vlees, het schrijven van Gods wetten op het hart in plaats van op stenen tafelen die aan het uiterlijke gedrag werden opgelegd. Er moet een innerlijke verandering plaatsvinden. Het moet iets geestelijks zijn. Daarom zei God:

Ik zal Mijn Geest in uw binnenste geven. Ik zal maken dat u in Mijn verordeningen wandelt en dat u Mijn bepalingen in acht neemt en ze houdt.

EZECHIËL 36:27

Met andere woorden: Ik zal jouw gerichtheid veranderen van een opstandeling in een zoon, een gehoorzame zoon. Je zult uit Mij geboren moeten worden om Mijn zoon te zijn. Ik zal je Mijn Geest geven, en dat is iets geestelijks. Jezus vond dat Nicodemus dit bij elkaar had moeten optellen en tot die conclusie had moeten komen.

Jezus zei in vers 8:

De wind waait waarheen hij wil en u hoort zijn geluid, maar u weet niet waar hij vandaan komt en waar hij heen gaat; zo is het met iedereen die uit de Geest geboren is.

JOHANNES 3:8

Nu is het woord 'wind' in het Grieks hetzelfde als het woord 'geest'.

22

De Geest werkt onzichtbaar maar merkbaar

Hetzelfde geldt voor het Hebreeuws van het Oude Testament. In het Oude Testament is het woord 'ruach'. Het betekent geest, wind of adem. Het kan op elk van die manieren vertaald worden, afhankelijk van wat de context vereist. Het Griekse woord hier is 'pneuma', met een stomme P aan het begin, en het is net als het woord 'ruach' — het kan adem, geest of wind betekenen. Onze vertalers hebben het vertaald als: 'de wind waait waarheen hij wil'. Sommigen geven er de voorkeur aan om te zeggen: 'de Geest waait waarheen Hij wil'. Maar ik denk dat 'wind' beter is, omdat Jezus hier een illustratie geeft, waarna Hij zegt: 'Zo is iedereen die uit de Geest geboren is.' Er is iets in de natuur dat lijkt op iets in de Geest. Wat in de natuur is, is de wind. Hij zei dat de wind niet onder jouw controle staat. Hij waait vrij rond, waarheen hij maar wil. Je kunt de wind niet beheersen. Donovan zong er een heel lied over — je kunt net zo goed proberen de wind te vangen. Dat lukt je niet. Hij gaat waarheen hij wil. En Hij zegt:

Je hoort het geluid ervan, maar je weet niet waar het vandaan komt of waar het heen gaat. Nu zegt Hij:

Zo is iedereen die uit de Geest geboren is. Sommigen zeggen dat dit betekent dat je, wanneer mensen uit de Geest geboren worden, niet kunt vertellen waar ze vandaan komen of waar ze naartoe gaan, omdat dat nu eenmaal zo is, net als bij de wind. Maar ik denk niet dat dat de vergelijking is. Wat ik denk dat Hij bedoelt, is dat de wind een mysterieuze kracht is. Hij werkt in zekere zin zonder jouw toestemming. Hij gaat waarheen hij wil. Je begrijpt hem eigenlijk helemaal niet. Je weet niet waar hij begint of waar hij eindigt. Het is een mysterie voor je. Hij is zelfs onzichtbaar voor je, hoewel

je de gevolgen ervan kunt zien en horen. Zo is het ook met dit verschijnsel van het uit de Geest geboren worden — Hij zegt dat je niet kunt hopen dit te begrijpen. Je kunt net zo goed proberen de wind te vangen.

De wind is iets onzichtbaars, maar natuurlijk geloof je erin. Je ziet hem niet, maar je ziet de gevolgen ervan voor de bomen en al het andere, en je voelt hem op je gezicht en hoort hem huilen. Je weet dat hij er is, niet omdat je hem ziet, maar omdat je ziet wat hij doet. Zo is het ook met de werking van de Heilige Geest in het leven van een mens — je kunt de Geest niet zien.

En toen Hem door de Farizeeën gevraagd werd, wanneer het Koninkrijk van God zou komen, antwoordde Hij hun en zei: Het Koninkrijk van God komt niet op waarneembare wijze.

LUKAS 17:20

Je kunt niet zeggen:

En men zal niet zeggen: Zie hier of zie daar, want, zie, het Koninkrijk van God is binnen in u.

LUKAS 17:21

Het is iets dat geestelijk is. Je kunt wel merken dat het gekomen is, want net zoals de wind, die dingen op een manier beïnvloedt die je kunt zien en horen, zo is het ook met iemand die uit de Geest geboren is — de Geest beïnvloedt mensen op manieren die je kunt zien en horen. Er is tastbaar bewijs voor de werkelijkheid van het uit de Geest geboren zijn, hoewel het mysterieus is, zoals de wind mysterieus is. Ik denk dat dit is wat Hij bedoelt.

In vers 9 spreekt Nicodemus opnieuw, na zo'n lange tijd, en dit is de laatste keer dat we hem in dit gedeelte horen spreken. Hij doet niet veel van het praten, maar hij stelt wel wat vragen, en Jezus beantwoordt die vragen dan. Nicodemus antwoordde en zei tegen Hem:

23

Nicodemus' vraag en Johannes de Doper

Nicodemus antwoordde en zei tegen Hem: Hoe kunnen deze dingen gebeuren?

JOHANNES 3:9

Nu is het niet duidelijk of dit een retorische vraag is die betekent: 'dit kan niet.' Soms zeg je: 'Hoe kan dit?' zonder dat je echt een antwoord verwacht — het is dan eigenlijk een retorische manier om nadrukkelijk te zeggen dat iets onmogelijk is. Maar Jezus beantwoordt hem alsof het een oprechte vraag is, en misschien was het dat ook wel: hoe kan iemand opnieuw geboren worden? Hoe kan het dat iemand een wedergeboorte ervaart?

En Jezus antwoordde en zei tegen hem:

Jezus antwoordde en zei tegen hem: Bent u de leraar van Israël en weet u deze dingen niet? Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: Wij spreken over wat Wij weten en getuigen van wat Wij gezien hebben, en toch neemt u Ons getuigenis niet aan.

JOHANNES 3:10-11

Wie is nu 'wij'? Sommige mensen denken misschien dat het Jezus en de Heilige Geest zijn, of Jezus en de Vader, maar hoogstwaarschijnlijk bedoelt Hij Zichzelf en Johannes de Doper. Hij spreekt over het getuigen van wat we hebben gezien en wat we weten. Als je twee hoofdstukken terugkijkt, zien we Johannes de Doper spreken, en hij zei, in vers 33, over Jezus:

En ik kende Hem niet, maar Hij Die mij gezonden heeft om te dopen met water, Die had tegen mij gezegd: Op Wie u de Geest zult zien neerdalen en op Hem blijven, Die is het Die met de Heilige Geest doopt.

JOHANNES 1:33

Nu heeft Johannes gezegd: ik heb gezien, ik weet het, en ik getuig - ik leg getuigenis af. En dat is wat Jezus zegt: wij getuigen van wat we hebben gezien en wat we weten. Johannes getuigde van wat hij zag en wat hij wist, en Jezus getuigde van wat Hij zag en wat Hij wist. Ik denk dat Hij zegt: je hebt van Johannes gehoord, en nu heb je van Mij gehoord, en we spreken allebei over dingen die we kennen. We hebben gezien wat jij niet hebt gezien. We weten dingen die jij niet weet, en we getuigen ervan. Dus het is aan jou om te beslissen of je ons getuigenis gelooft of niet.

24

Aardse en hemelse dingen

En Hij zegt:

Jullie nemen onze getuigenis niet aan. Nu, ik weet het niet - het is meervoud. Ik weet niet of Hij Nicodemus en zijn vrienden bedoelt, of jullie Joden in het algemeen. Ik weet niet of Jezus een uitspraak doet over Israël als geheel, wat ruimte zou kunnen laten voor een paar uitzonderingen, zoals Nicodemus, of dat Hij Nicodemus zelf bedoelt en mensen die op een oppervlakkige manier interesse in Hem tonen. Hij zei:

Als Ik aardse dingen tegen u zei en u niet gelooft, hoe zult u geloven als Ik hemelse dingen tegen u zeg?

JOHANNES 3:12

Het is niet duidelijk wat Hij hiermee bedoelt, maar Hij zou kunnen zeggen: Ik heb je zojuist iets verteld waarvoor Ik een aardse analogie kan geven. Geboorte is een aardse analogie voor waar Ik het over heb. De wind is in zekere zin ook een aardse analogie. Dit zijn aardse dingen. Als Ik je dingen vertel waarvoor Ik aardse analogieën kan geven, en je begrijpt het nog steeds niet, wat dan als Ik wil spreken over dingen waarvoor er geen aardse analogie is? Wat voor soort dingen zouden er kunnen zijn waarvoor geen aardse analogie bestaat? Ik denk soms dat de Drie-eenheid misschien een van die dingen is. Ik weet het niet zeker. Ik denk niet dat Hij daar per se naar verwijst. Maar er waren nog mysteries te komen waarvoor geen aardse analogie te vinden was. En elke keer dat leraren proberen een aardse analogie te geven, ikzelf inbegrepen, wordt de ontoereikendheid van de analogie heel duidelijk, want de Vader, de Zoon, de Heilige Geest, en de manier waarop Zij personen zijn en toch één God,

enzovoort - daar wordt in de Bijbel gewoon geen verklaring voor gegeven, het wordt nooit vergeleken met iets aards. Het zijn leraren die niet tevreden zijn met het mysterie en die met analogieën moeten komen. Maar er zijn mysteries, er zijn dingen waarvoor geen aardse analogie te vinden is. Hij zei: je hebt al moeite met de dingen die Ik kan illustreren met aardse voorbeelden. Wat ga je doen als Ik verder ga dan dat? Dan zit je goed in de problemen.

25

Johannes 3:13 en het tekstkritische vraagstuk

Hij zegt in vers 13:

En niemand is opgevaren naar de hemel dan Hij Die uit de hemel neergedaald is, namelijk de Zoon des mensen, Die in de hemel is.

JOHANNES 3:13

En in de New King James en de King James staat er de bijzin 'who is in heaven', wat zoiets betekent als 'die in de hemel is'. Dat is een ongemakkelijke zinsnede om daar te hebben, en ze ontbreekt in de Alexandrijnse tekst. Dus als je een vertaling hebt die niet de King James of de New King James is, dan staat die laatste bijzin, 'who is in heaven' ('die in de hemel is'), er waarschijnlijk niet in. En dat kan zijn omdat het er niet hoort te staan, of het kan zijn dat de mensen die de Alexandrijnse tekst hebben samengesteld het net zo moeilijk vonden als ik, en dachten: laten we dat er maar uitlaten. Waarom is het moeilijk? Omdat Jezus op deze plaats op aarde spreekt. En Hij spreekt over Zichzelf. En Hij spreekt over Zichzelf als iemand die in de hemel is.

Nu, natuurlijk, als vers 13 niet Jezus is die spreekt, maar een parenthese is van de auteur die een opmerking invoegt - wat niet ongehoord is, want af en toe is er een citaat van Jezus die spreekt, en dan geeft de auteur een klein stukje commentaar. Ik besef dat in onze Bijbel vers 13 binnen de aanhalingstekens staat, alsof Jezus nog steeds aan het woord is, maar er staan geen aanhalingstekens in het Grieks. Het Grieks heeft geen interpunctie. En daarom is de interpunctie in jouw Bijbel de beste gok van de vertaler. En de vertalers hebben blijkbaar het gesprek laten doorlopen met Jezus die spreekt, helemaal tot en met vers 21. Ik denk niet dat Jezus helemaal tot en met vers 21

aan het woord was. Niemand weet het zeker, want er staan geen aanhalingstekens in het Grieks. Maar ik denk dat Jezus ergens vóór dat punt is gestopt. Ik denk dat Hij waarschijnlijk niet later dan vers 15 is gestopt, maar mogelijk zelfs al bij vers 12.

Stel dat vers 12 het einde is van wat Jezus zei. Hij eindigt dan met Nicodemus een beetje terecht te wijzen omdat hij traag van begrip is. Op dat punt hebben we geen verder citaat van Jezus meer, en Johannes doet dan wat hij vaak doet: zijn eigen commentaar geven. Dan zou Johannes in vers 13 kunnen zeggen:

Niemand is naar de hemel opgevaren behalve Hij Die uit de hemel is neergedaald, dat wil zeggen, de Zoon des mensen Die in de hemel is. Op het moment dat Johannes dit schrijft, is Jezus al teruggekeerd naar de hemel. Johannes heeft dit boek natuurlijk pas lang na de hemelvaart geschreven. Hij zou dus zo'n opmerking kunnen maken: dat Jezus, degene over wie ik jullie vertel, nu in de hemel is. En dat zou het probleem enigszins oplossen. Er is eigenlijk niets na vers 12 dat in deze context per se door Jezus gezegd zou moeten zijn. Het zou allemaal van de auteur zelf kunnen zijn. Dat is dus een mogelijkheid.

Een andere mogelijkheid is dat Jezus nog steeds aan het woord is, en dat die laatste bijzin oorspronkelijk niet in de tekst stond, omdat de Alexandrijnse tekst hem weglaat. Die eindigt vers 13 gewoon met:

behalve de Zoon des mensen en dan een punt. Als dat inderdaad hoe het origineel eindigde, moet je natuurlijk met een verklaring komen voor hoe deze laatste bijzin later is toegevoegd, terwijl hij zo onhandig aandoet. In veel gevallen waarin er een tekstueel verschil bestaat, is de meer onhandige lezing waarschijnlijk de authentieke. Want niemand zou een gemakkelijke lezing nemen en die onhandiger maken. Maar iemand zou wél een onhandige lezing kunnen nemen en die gemakkelijker maken. Stel dat je twee lezingen hebt, waarvan de ene vreemd is en de andere niet. Ook al zouden we liever de niet-vreemde lezing kiezen, dan nog zouden we moeten verklaren hoe het komt dat iemand, als de tekst oorspronkelijk niet vreemd was, dit vreemde stuk heeft toegevoegd — terwijl dat niet nodig was en de tekst er niet beter van werd. Dit blijft dus een onopgelost raadsel. Vaak kunnen tekstkritische vragen niet worden opgelost, omdat er mensen zijn die de ene of de andere tekst voorstaan. Wat ik in ieder geval kan zeggen, is dat er geen probleem is als Johannes hier zijn eigen commentaar geeft.

Dus misschien eindigt het citaat van Jezus bij vers 12. Maar Johannes gaat verder. Maar als hij dat doet, zullen we moeten wachten tot een andere gelegenheid om te bespreken wat hij zegt. We stoppen hier bij vers 12, en wanneer we terugkomen, gaan we verder alsof we Johannes' commentaar op dit alles aan het lezen zijn.

Om verder te lezen

Alle bijbelteksten die in deze lezing aan bod komen, in de volgorde waarin ze gebruikt zijn.

- Johannes 2:23-25
- Johannes 8:12
- Johannes 6:35
- Johannes 11:25
- Johannes 15:1
- Johannes 20:30
- Johannes 20:31
- Johannes 21:25
- Johannes 3:2
- Markus 4:41
- Markus 2:5
- Markus 2:7
- Markus 2:9
- Markus 2:11
- Johannes 2:24
- Johannes 6:15
- Johannes 2:24-25
- Johannes 4:19
- Mattheüs 12:28
- Handelingen 1:2
- Hebreëën 9:14
- Johannes 1:49
- Johannes 3:1
- Mattheüs 5:20
- Johannes 3:10
- Johannes 3:2-3

- Mattheüs 3:2
- Johannes 1:19-21
- Lukas 17:20
- Lukas 17:21
- Johannes 3:4
- Johannes 3:5
- Ezechiël 36:25-27
- Titus 3:5
- Ezechiël 36:25
- Johannes 3:6
- 1 Korinthe 2:14
- Johannes 3:7
- Ezechiël 36:27
- Johannes 3:8
- Johannes 3:9
- Johannes 3:10-11
- Johannes 1:33
- Johannes 3:12
- Johannes 3:13

Lezing © Steve Gregg / The Narrow Path. Nederlandse vertaling © 2026 Vers voor Vers. De bijbeltekst in deze uitgave is ontleend aan de Bijbel in de Herziene Statenvertaling, © 2010/2016 Stichting HSV.